

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 22/2019-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. januára 2019 prerokoval oznámenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky Milana Ľalíka o dôvodoch jeho vylúčenia z výkonu sudcovskej funkcie vo veci vedenej pred Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 2511/2018 a takto

r o z h o d o l :

Sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky Milan Ľalík je v y l ú č e n ý z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 2511/2018.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. decembra 2018 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Petit Press, a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a porušenia čl. 1 ods. 1 ústavy uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 367/2016-739 z 22. septembra 2017, uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 19 C 139/2005-756 z 13. júna 2018 v spojení s uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 19 C 139/2005-770 zo 17. júla

2018. Protistrana sťažovateľky v konaní pred všeobecnými súdmi bola zastúpená advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, advokátska kancelária, Podbrezovská 34, Bratislava. Vec napadla I. senátu ústavného súdu a je vedená pod sp. zn. Rvp 2511/2018. Vec bola pridelená sudcovi ústavného súdu Milanovi Ľalíkovi ako sudcovi spravodajcovi.

2. Sudca I. senátu ústavného súdu Milan Ľalík prípisom z 8. januára 2019 v súlade s § 27 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) oznámil predsedníčke ústavného súdu: *„dňa 17. decembra 2018 mi bola ako sudcovi spravodajcovi pridelená vec spoločnosti Petit Press, a. s., ktorá bola v namietanom spore pred Krajským súdom v Banskej Bystrici, sp. zn. 5 Co 367/2016 (pred Okresným súdom Banská Bystrica, sp. zn. 19 C 139/2005) žalovanou; žalobcom bol JUDr. Štefan Harabin, ktorého zastupovala moja manželka JUDr. Elena Ľalíková. Preto sú splnené podmienky pre postup podľa čl. IV/1 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019, lebo som v danej veci predpojatý podľa § 28 ods. 4 v spojení s § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde.“*

2.1 Prípisom z 15. januára 2019 sa sudca I. senátu ústavného súdu Milan Ľalík zároveň vyjadril k námietke zaujatosti sťažovateľky podanej vo veci sp. zn. Rvp 2511/2018 a doručenej 27. decembra 2018, obsahom ktorej je *„vyhlásenie sťažovateľa o odmietnutí sudcu JUDr. Milana Ľalíka pre jeho predpojatost“*. Sudca I. senátu ústavného súdu Milan Ľalík v prípise uviedol: *„Po oboznámení sa s obsahom podania spoločnosti Petit Press, a. s... doručeného Ústavnému súdu Slovenskej republiky 27. decembra 2018, musím konštatovať, že sú splnené podmienky pre moje vylúčenie z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci podľa § 27 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov. Aj ja osobne sa cítim byť v danej veci predpojatý; dôvody som uviedol v mojom vyhlásení predpojatosti z 8. januára 2019, ktoré som Vám spolu so spisom sp. zn. Rvp 2511/2018 doručil na ďalší postup podľa Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky platného do 28. februára 2019.“*

II.

3. Podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde je sudca vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho predpojatosti.

Podľa § 28 ods. 3 prvej vety zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu pre predpojatosť rozhodne iný senát.

Podľa čl. IV bodu 1 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019 o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 28 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhoduje

b) druhý senát, ak ide o sudcov prvého senátu...

III.

4. Ústavný súd na úvod zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania (porov. BARAK, A. *Judge in a Democracy*. Princeton University Press, 2008. s. 101 a nasl.), resp. nevzniká navonok legitímny dojem, že by takýto záujem mohol mať. Rozhodovanie sudcom, ktorý nie je nestranný, nie je len popretím rovnosti účastníkov konania, ale ide svojím spôsobom aj o rozhodovanie vo vlastnej veci (*nemo iudex in causa sua*; porov. bod 5 uznesenia Najvyššieho správneho súdu Českej republiky z 11. júna 2010, č. j. Nao 46/2010-78; dostupné na internete: <www.nssoud.cz>) a vôbec o popretie zmyslu súdnictva a práva.

5. Už vo svojej predošlej judikatúre ústavný súd konštatoval, že z pohľadu ľudskoprávneho, z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) dve previazané stránky nestrannosti a judikatúru k nim rozvíja už viac ako 30 rokov (Piersack v. Belgicko, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok ESLP z 1. 10. 1982; Pohoska v. Poľsko,

sťažnosť č. 33530/06, rozsudok ESĽP z 10. 1. 2012). Neustrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu a tie sú overované rovnomennými testami. Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje význam neustrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to jednak vo všeobecnosti (Olujic v. Chorvátsko, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok ESĽP z 5. 2. 2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (Kinský v. Česká republika, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok ESĽP z 9. 2. 2012, bod 87). Neustrannosť je vo vnímaní ESĽP absenciou zaujatosti či predsudku vo veci, pričom neustrannosť môže byť overovaná už spomenutým subjektívnym a objektívnym testom. Východiskom je subjektívny test, v ktorom sa zisťuje osobné presvedčenie, postoj sudcu, resp. jeho záujem v prerokúvanej veci. Osobná neustrannosť sudcu sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak. Takýmto „opakom“ môže byť sudcom prejavené nepriateľstvo, neznášanlivosť alebo to, ak si napríklad sudca z osobných dôvodov vyhradí prerokovanie veci pre seba. Požiadavka neustrannosti nemôže byť dostatočne naplnená len subjektívnym testom, ktorý je náročný z hľadiska preukazovania. Na subjektívny test teda plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všíma, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti z hľadiska jeho neustrannosti. Tu je dôležitá perspektíva neustranného pozorovateľa a relevantné je aj zdanie (ne)ustrannosti („*Justice must not only be done, it must also be seen to be done*“). Podľa ESĽP musí byť ustálené, či existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o neustrannosti sudcov, a v tomto zmysle môže mať aj zdanie určitú dôležitosť, pretože „v stávke“ je dôvera, ktorú musia súdy v spoločnosti vzbudzovať, nehovoriac o dôvere samotných účastníkov konania (Daktaras v. Litva, sťažnosť č. 42095/98, rozsudok ESĽP z 10. 10. 2000, bod 32). Ústavný súd dodáva, že súčasne s dôverou, na ktorú musia súdy v demokratickej spoločnosti ašpirovať, je cez ňu „v stávke“ aj autorita súdnych rozhodnutí.

6. Podstatou oznámenia sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka o dôvodoch jeho vylúčenia z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci vedenej pred ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2511/2018 je skutočnosť, že v danej veci bola právnu zástupkyňou protistrany sťažovateľky v konaní pred všeobecnými súdmi manželka sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka JUDr. Elena Ľalíková. Na danú skutočnosť ako na dôvod vylúčenia sudcu Milana Ľalíka z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci vedenej pred ústavným súdom pod

sp. zn. Rvp 2511/2018 poukázala vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 27. decembra 2018 aj sťažovateľka ako účastníčka konania sp. zn. Rvp 2511/2018.

7. Ústavný súd v úvode poznamenáva, že *in abstracto* samotný príbuzenský vzťah sudcu prejednávajúceho vec a účastníka konania alebo zástupcu účastníka konania býva sám osebe dôvodom vylúčenia sudcu z prejednávania veci (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Nc 61/2013).

8. V rámci všeobecných a nie ľahko objektivizovateľných dôvodov vylúčenia sudcu ústavného súdu stanovených § 27 zákona o ústavnom súde je potrebné *in concreto* uviesť, že manželka sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka JUDr. Elena Ľalíková bola právnou zástupkyňou protistrany sťažovateľky v konaní pred všeobecnými súdmi, ktorých rozhodovacia činnosť je predmetom prieskumu vo veci vedenej pred ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2511/2018, pričom sudca ústavného súdu Milan Ľalík je členom I. senátu ústavného súdu, ktorý je príslušný na prerokovanie veci vedenej pred ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2511/2018, a zároveň sudcom spravodajcom v danej veci.

9. Pri skúmaní nestrannosti sudcu (objektívny test nestrannosti) ústavného súdu Milana Ľalíka existuje zistiteľná skutočnosť, ktorá odôvodňuje vznik objektívnej pochybnosti o predpojatosti sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka vo veci vedenej pred ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2511/2018, keďže ide o priamy príbuzenský vzťah sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka s právnou zástupkyňou protistrany sťažovateľky pred všeobecnými súdmi, ktorých rozhodovacia činnosť je predmetom prieskumu vo veci vedenej pred ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2511/2018. Navyše sám sudca ústavného súdu Milan Ľalík oznámil ústavnému súdu svoju predpojatosť (subjektívny test nestrannosti).

10. Ústavný súd je preto presvedčený, že vnímanie nestrannosti sudcov ústavného súdu v predmetnej veci sp. zn. Rvp 2511/2018 si vyžaduje vylúčenie sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka z rozhodovania vo veci vedenej pred ústavným súdom pod sp. zn.

Rvp 2511/2018, a preto ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

11. Ústavný súd z dôvodu vylúčenia sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka z rozhodovania vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2511/2018 na podklade oznámenia samotného sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka o predpojatosti už ďalej nerozhodoval samostatne o námietke zaujatosti sťažovateľky doručenej ústavnému súdu 27. decembra 2018 vo veci sp. zn. Rvp 2511/2018, keďže týmto uznesením o vylúčení sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka z rozhodovania vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2511/2018 (i) ústavný súd jednak vyhovel obsahu opísanej námietky zaujatosti sťažovateľky a (ii) zároveň tak predmet prípadného konania o námietke zaujatosti sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2511/2018 odpadol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. januára 2019